

گەۋدە بەرھەمھېننى يەك شەھنى مۇبايل بۇ ھەموو ھاندەكان

ۋ بۇ ماۋىيەك دەمىنەۋە، بەلام لەۋىدا شاحنەيەك لە جۇرى مۇبايلەكەت نىيە، چونكە شاحنە ھاندەكان جىاۋازن ۋ ھەريەكەي بە جۇرىنكن. بۇ چارەسەر كرنى ئەم گرتتە كۇمپانىكانى نۇكيا، مۇتۇرلا، سامسۇنگ، سونى ئەريكسۇن، ئىل جى، تى مۇبايل، ئۇرنج، فودافۇن پىكەۋە پۇتۇكۇلىكان مۇر كرك كە لەمەودوا ھەمويان يەك شاحنەيان دەيىت، ئىدى لەم رۇۋە ئەو ھاندانەي لەو كۇمپانىانە بەرھەم دىن خاۋەنى يەك شاحنە دەين. شاحنەيەكەش جۇرى USB دەيىت كە بكرى لە كۇمپوتەرىش شەھن بكرىتتەۋە، ھەروەھا ھەر لەو رىنگايەۋەش پەيوەندى بە كۇمپوتەرەۋە ھەيىت. تاكو ئىستا زىاتر لە 30 جۇرى شاحنە ھەيە. بە بەرھەمھېننى شاحنەيەكەش جۇرى، زىاتر لە 51 ھەزار تەن شاحنە بىج كەلك دەيىت.

گرتىكى سەرەكى ئەو كەسانەي كە مۇبايلان ھەيە شەھن كرنەۋەيەتى، چونكە ناكرى شەھن بۇ ھەموو شوپىنىك لەگەل خۇت بەرى، جار ھەيە سەردانى جىگايەك دەكەي

ناساندنى پۇگرامى Website RI - per copier بۇ داۋەزاندنى سايتىك

زۇر جارن لە ئەنتەرنىتتا ھەز دەكەي ئەو سايتەي كە سەردانى دەكەي بۇ داۋى پچرانى ئەنتەرنىتتىش بىوانى سوۋدى لىۋەرىگىرى ۋ بابەتەكانى بخوئىنەۋە ۋىنەكانى داۋەزىنى. ھەندىك سايتتىش ھەر ئىيزن نادەن بابەتەكانى سەر سايتەكە كۆپى بەكى ۋ پان ۋىنەكانى داۋەزىنى. ئەمۇكە زۇر پۇگرام ھەن كە ئەركى بەكارھىنەرانى ئەنتەرنىتتىن ناسان كروۋە ئەو پۇگرامانە دەتوانن سايتىك بە تەۋاۋى داۋەزىنن. پۇگرامى Website Ripper Copier پۇگرامىكى بەھىزە كە بەھۇى ئەۋەدە دەتوانن سايتىك بە تەۋاۋى داۋەزىنن، پاش نەمانى ئەنتەرنىتتىش سوۋد لەو سايتە ۋەرىگرن. بەھۇى ئەو پۇگرامەۋە دەتوانى چەندىن سايت پىكەۋە دانلۇد بەكى. ئەو پۇگرامە ئەو سايتانەش دانلۇد دەكا كە لەكاتى ئاسايىدا بابەتەكانىان دانابەزىت.

مۇبايلى گشت كارە

مۇبايلى جۇرى "Blackberry" چەندىن ئەركى جۇراۋجۇر بەرپۇۋە دەبات، لەلايەك ۋەك مۇبايلىك ھەموو ئەركىكى پەيوەنددار بە پەيوەندى كرنەۋە جىبەجى دەكات ۋ لەلايەك دىكەۋە ۋەك مالتى مېدىيايەك ھەموو ئەركەكانى ئەو بەشە جىبەجى دەكات. مۇبايلى بلاك برى دەتوانى فاكس بەرى بكات ۋ فايلىكانى بداتە پرىنتەرى كۇمپوتەر. تايەتمەندىيەكى دىكەي مۇبايلى ئاماژە بۇ كراۋ ئەۋەيە كە سىستەمى (Thax software) ى تىدايە، كە دەكرى قسەكان بكاتە دەق ۋ پاشان بە داگرتنى دوگمەيەك ئەو قسانە ۋەك دەقكى نوسىن بۇ ئىمىل بەرى بكات.

كامپرايه ك له ژير ناودا وينه دهگريت

كۆمپانياي (ليكويد ئيمدج) كامپرايه كى نوئى ي ديجيتالى داھيتنا دھتوانيت ھو كھسى له ناودا مھلە دھكات له ژير ناودا وينه بگريت زور به ناسانى ھك چاويلكه ي ژير ناوي وايه ھم جورھ كامپرايه دھتوانيت به دھست له ناو ناودا بيجوليتت و وينه ي پسى بگريت و چونكه زوومى كامپراكه ھك چاويلكه وايه بۆ سھروھ بيجوليتت ھه ھوھى له پيشيھتى وينه ي بگري .

نا: شيروان خدر محمد

پروگرامى 3D flash slideshow creator تايپت به سلايدى وينه كان

به ھۆي پروگرامى 3D flash slideshow creator به ناسانى دھكري سلايدى زور جوان و سھرنج راکيش به شيھوى سھ رھھندى له وينه کانتان دروست بھن. بۆ نموونه سلايدى سھرنج راکيشى چھرخ و فھلھكى، شيھوى ھھرمى، شيھوى بازنھى و زنجيرھى. به ھۆي ھو پروگرامھوھ ئيدى پيوسست به پروگرامى زور سھخت و دژوارى ھك Adobe flash studio نيھ. ھو پروگرامھ خاھنى گرافيكھى كھى زور جوان و لايھرى زور سھرنج راکيشھ. ريككارھىھك بۆ ھھستاندى جولھى وينه كان كاتيك ماوسھ كھ دھجوليتنى ھھيھ، ھھروھا دھكري فايھكان به XML له يش خھزن بھكى. تيكھل كرى وينه له خودى سلايدھكھ. خوئندھوھى وينه جولھ دارھكانى PNG و GIF زيادكردى لينكى سايتھكان، ھھروھا دھكري مۇسقى تايپت له سھر سلايدھكان دابھري.

ئاگادارى ھو سايتانھ بن كھ ھئى فايروس دھفروشن

پسپورانى بوارى ھمنيھتى ھنتھرنيت رايانگھياندى ئيستاكھ ھاكھر و تيكدھره كانى ھنتھرنيت بۆ دزه كرى ناو سيستھمھكان روويان كرىتھ ھنتى فايروس فروشتھن، كھ له راستيدا ھو پروگرامھ دژھ فايروس نين و بگرھ خودى فايروسھن. له ئاگادارى ھو ھاكھرانھدا ھاتوھ كھ ھو ھنتى فايروسھ ھتا 10 سالى ديكھ ھھمو فايروسىك له ناو دھبات و دھتوانى كشت فايروسھكان بسريتھوھ، كھ چى به دابھزاندى ھنتى فايروسھ كھ ئيدى كۆمپيوتهرھكھ پر دھيت له فايروسھ.

خواردنی میوه و شیر پیگهوه زیانبهخشن

تویژینهوهکانی پزیشکی بویان دهرکهوتووه که خواردنی ئەو مادانەیی لە شیر دروست دەبن وەک ماست و پەنیر و بەتایبەتی خودی شیر لە گەل میوه کاریگەری پۆزەتیفی "ئەنتی ئوکسیدانی" ناو میوهکە لەناو دەبات. سوودەکانی میوه لە مادە "ئەنتی ئوکسیدان دایە" که مادبەکی دژە شیرپەنجەیه. هەرودها خواردنی شیر لە گەل چا باش نییە، چونکە کاریگەری ئەنتی ئوکسیدانی

ناو چایەکە لەناو دەبات. مادە "ئەنتی ئوکسیدان" ناو میوه و چای

دەبیتە هۆی بەرگریکردن لە شیرپەنجە، هەربۆیە ئەگەر ئەوانە لە گەل شیر بخورن هەم کاریگەری باشی شیر نامینێ و هەم کاریگەری میوهکان.

هینانە خواری تایی مندال بە

زۆر لە دایک و باوکان هەر که مندالەکیان تووشی تا دیت، دەستبەججی ناوی سارد دینن، یان بە پارچە پەرۆیەکی تەر دهبانەهۆی تایی مندالەکە دابەزینن. دابەزاندینی تایی مندال بەم شپۆیە زیانیکی زۆر بە مندالەکە دەگەینن. هینانە خواری تایی مندال بە ناوی سارد، دەبیتە هۆی ئەوەی که دەمارەکانی پیست گرز بن و خوینیکی که مەتر پیندا هاتوچۆ بکات، راستە گەرما لە نیوان خوین و پیست کەم دەبیتەوه، بەلام ئەوه مانای هاتنە خوارەوهی تاییەکە نییە. بەلام هینانە خواری تا بە ناوی گەرم باشترە، چونکە دەبیتە هۆی ئەوەی که رەگەکانی خوینبەر، زیاتر بکرنەوه و خوینیکی زیاتیان پیندا هاتوچۆ بکات ئەوهش دەبیتە هۆی دابەزاندینی تایی مندالەکە.

خال بنه‌مایه‌ک بۆ جوانی یا هیمایه‌ک بۆ نه‌خۆشی

ئەو خالانەیی لەسەر رووخسارن، هەم دەرکری سیمایه‌کی جوان بە رووخسار ببه‌خشن، هەم پینچەوانەش، زۆرجاران ئەو خالانە گرتینکان بۆ تەندروستی نییە، بەلام جاری واش هەیه مەترسیدارن. لە راستیدا خال چیه؟ خال، زیادەیی پیست، یا تیکچوونی پیکهاتەیی پیستن جا یان لە گەل پیستەکە لە یەک ناست دان، یان هەندیک لە پیستەکە جیا بوونەتەوه. هەندیک لە خالەکان لە گەل لەدایک بوون لە مرقۆه‌کەدا هەن و هەندیکیش دواتر دروست دەبن.

ئەو خالانەیی جینگای مەترسین ئەوانەن که رەنگیان دەگۆردری، یان بەرەو گەورە بوون دەچن، یان خوینیان لێ دیت. هەر خالێک که بگۆردری، یان خوینی لێ بیت، یان بخوریت، یان ژانی هەب، دەبی بە جیدی ودریگری و نیشانی پزیشک بدری. ئەگەر کەسیک زیاتر لە 50 خالی لێ بوو پیوستە سەردانی پزیشک بکات.

بەشە سەوزەکەیی

ئەو پەتاتانەیی کە زووتر لەکاتی پیگەیشتن لە خاک دەرده‌هینن، بەشی سەرەوه‌یان بە سەوزی دەمینیتەوه، واتە ژیر توئکی پەتاتەکە سەوز خۆ دەنوینن، ئەو بەشە سەوزە مادبەکی زیانبەخشە بە ناوی "گلیکو ئەلکالوید" که دەرکری زیانیکی زۆر بەتەندروستی بگەینن، بۆ ئەم مەبەستە ئەگەر پەتاتەیه‌کی واتان دی، پیوستە سەوزەکەیی لێ

سوۋدەكانى خواردنى ھېلگە

دەرماتىكىش سەيرى بىرى، ھېلگە بۇ مىندالان و بە سالداچوان زۇر پىۋىستە. تويژىنەۋىيەك دەلىت خواردنى ھېلگەيەك رۇژانە دەكرى ۋەكو گىزەر بۇ چاۋ بە سوۋد بى. پىپۇرانى تەندروستى دەلېن، لە ھېلگەدا دوو ماددى ئەتتى ئوكسىدان ھەيە، كە بۇ چاۋ باشن، بەتايىبەتتى ئەو مادانە لە زەردىنەي ھېلگەدا زۇرە.

پىشتەر زانستى پىزىشكى لەو بروايە دابوۋ كە خواردنى ھېلگە بۇ ئەوانەي نەخۇشى دلېان ھەيە زۇر مەترسىدارە، چونكە كۆلسترولى خراب و نەخۇشى دل و دەمار، زۇر مەترسىدارن، ھەربۇيە پىزىشكانى دل خواردنى ھېلگەيان بە باش نەدەزانى، بەلام ئەمروكە زانستى پىزىشكى بۇي دەركەوتوۋە كە ھېلگە نەتەنيا بۇ دل زىانى نىيە، بگرە دەكرى ۋەك

ئاۋى سارد زۇر زىانبەخشە

خواردنەۋەي ئاۋى سارد لەگەل خۇراک زىانبەخشە

تويژىنەۋەكان دەريان خىستوۋە كە خواردنەۋەي ئاۋى سارد لەگەل خواردن دەيىتە ھۇي سەرھەلدانى نەخۇشى دل و كۆ ئەندامى ھەرس كردن، تويژەرەۋە چىنىيەكان پىيان وايە كە خواردنەۋەي ئاۋى گەرم لەگەل خۇراک زىانى نىيە، خواردنەۋەي ئاۋى سارد دەستبەجى داۋى خواردن ئەو چەۋرىيەي لە خواردن دا ھەيە رەق دەكات و ئەۋەش دەيىتە ھۇي ئەۋەي كە گەدە و كۆ ئەندامى ھەرس كردنى ھەرسى نەكەن، لەئاكامدا چەۋرىيەكە كەلەكە يىت و بىتتە ھۇي قەلەۋى. چەۋرىيەكە دەيىتە بەرىبەستىك د لە ريخۇلەكەدا ھەربۇيە ئەگەرى ئەۋەي ھەيە كەسەكە تۈۋشى شىرپەنجەي ريخۇلەكەت. پىۋىستە لەگەل خواردن سوپىكى گەرم بخۇي يان خواردنەۋەيەكى گەرم بخوريتتەۋە.

پەتاتە زىانبەخشە

بەكەنەۋە. ھىماكانى نەخۇشى لە نيۋان 8 ھەتا 12 كاتژمىر پاش خواردن دەردەكەۋن، كە لە پىچ كردنى ريخۇلە و گەدە و تەنانەت گرژبوۋنى دەمارەكان ھەست پىدەكرىت. ھەرۋەھا سەرئىشە، زگ ئىشەۋ، رشانەۋە و زگچوۋنىش لە ھىماكانى ئەو مادە زىانبەخشەن.

ھەرچەندە ئەو مادە زىانبەخشەي ئامازەمان پىنكر، بۇ پەتاتەكە زۇر باشە، ھەر ئەو مادەيەيە كە پەتاتەكە دەپارىزى لە بەكتريا، ميروۋە زىانبەخشەكان.

نەخۆشییەکانی چاۋ

د. نیشتمان هاشم عەبدولرەحمان:

ناوی رەش و ناوی سپی دوو نەخۆشی جیاواز

بەچینیکی تەنک لە ریشالە کونەکان دادەپۆشیت و پێی دەگوترێ (Tubercular meshwonh) ئینجا پاش رویشتنی شلە ناوی تیایدا و رویشتنی لە کەنالی (شلیم) هە دەمارە خوێنەرەکان ئەم شلە (Aqueous homon) دەردەدات و دەگوازرێتەوە بۆ ناو خوێنەرەکان و بەمشپۆیە خولی (شلی ناوی) کۆتایی دیت و تیکەل بە خوین دەبیت. ئینجا ئەگەر هاتوو دەمارەکانی بێنێن بەهۆی زیادبوونی پالەپەستۆی چاۋە گەرزبۆنە و چوونە ناوی یەک ئەوسا نەخۆشە کە چاوی لە دەست دەدات و کوێر دەبیت.

* ھۆیەکانی (ناوی رەش) چۆن؟

- دوو ھۆی سەرەکی ھەن کە (ناوی رەش) دروست دەکەن **یەكەمیان:** زیاد رشتنی شلە ناوی لە ریشالەکانی لەشی سیلاری (ciliary)

دووەمیان: کەمبوونە و یا پەیدا بوونی کەموکۆری لە کرداری چوونی شلە ناوی لە شانەکانی ژووری پێشە و کەنالەکانی (شلیم) هە، ئەوەش بەھۆی تەسکبوونە و گۆشەکانی یان تەسکبوونە و کەنالەکانی (شلیم) هە یان داخراوە بەھۆی تووشبوونیان بە ھەلاوسان یان بەھۆی نیشتنی لیتەنییەکان تیایدا، دەبیت.

* نایا ناوی رەش ھەر یەك جۆر و شپۆی ھەبە؟

- نەخیز چەند جۆرێکە، دەتوانین بڵین بە گشتی سێ جۆرە ناوی رەشمان ھەبە.

یەكەمیان: ناوی رەشی پلەبە کە (Pvimary): ئەویان

* **با سەرەتا لە نەخۆشی ناوی رەشە دەست بچ بەکەن، ئەو نەخۆشییە لە چۆن دەناسرێتەو... بە کورتی (ناوی رەش) چۆن توشی چاۋ دەبیت؟**
- ناوی (رەش) نەخۆشییە کە تووشی چاۋی مرۆف دەبیت، لە دوای (۴۰) سالییە دەست پێدەکات و ھەردوو رەگەز وەکو یەك تووشی دەبن، مرۆف چەند بەسالددا بچیت رادە تووشبوون پێی زیاتر و زۆرتر دەبیت.

خۆی لە راستیدا بریتیە لە تیکچوونی بالانس پالەپەستۆی چاۋ، رادە سروشتی پالەپەستۆی چاۋیش لە نیوان (۱۱-۱۲) MMHY، لە ناوی رەشدا ئەم رێژەیە زۆرتر و زیاتر دەبیت، ئەوەش پەویەندییەکی راستەوخۆی بە شلە ناوی چاۋە ھەبە.

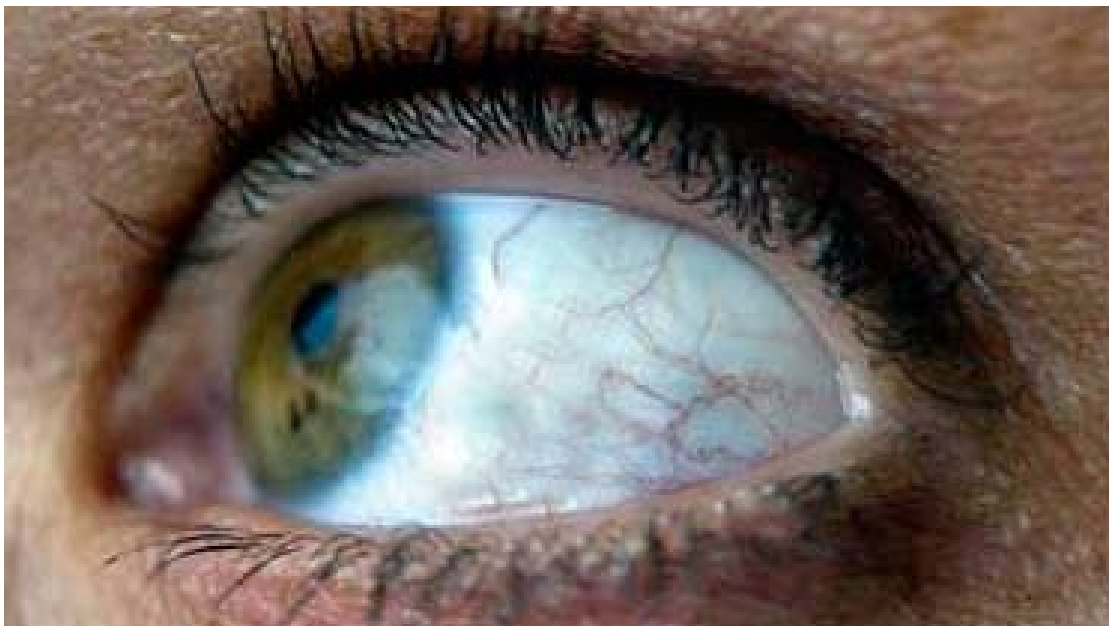
* شلە ناوی چۆن؟

- ئەو ئەو شلەبە کە پێکھاتە کەمی ھاوشپۆی خوێنە و لە ئەنجامی پالوتنی ئەو خوێنە کە بە شانەکانی لەشی سیلیری (ciliary) دا رەت دەبێ، دروست دەبیت، ئەرکی ئەم شلەبە بریتیە لە گواستنە و ئۆکسجین و پێداوستی بۆ ھاوینە چاۋ و بۆ ژووری گلیتە چاۋ، ئەم شلەبە لە ژووری پشە و ھاوینە چاۋ (کە بریتیە لەو ژوورە دەکەوێتە ناو قەزەمییە و ھاوینە چاۋ) و بۆ ژووری پێشە و ھاوینە چاۋ (کە بریتیە لەو ژوورە دەکەوێتە ناو بیللیە چاۋ و قەزەمییە) دەروات، لە پاشاندا دەچیتە ناو ئەو کونە زۆر بچوکەنی کە بە کەنالی (شلیم) هە دەناسرێن و ئەم کەنالانە لە لای پێشە و

چاۋ ئەندامیکی گەنگ و پێویست و زۆر ناسکی مرۆف، کە گەرمە چاۋ وائە رویشانی، نەمەتی بێن، دێبە و دنیا دیتن... مرۆف تا چاۋەکانی لە دەست نەدات نەمەتی چاۋیش نازانی، چاۋیش وە ھەر ئەندامیکی دیکە لەشی مرۆف تووشی جۆرە نەخۆشی و دەردەبەلا دەبیت، کە ھەندیکیان سووک و ھەندیکیان سەخت و ترسانان و رەنگە مرۆف تووشی کوێر بکات. بۆیە زۆر گەنگ ھەر یەكج لە ئیمە شارەزایی و رویشنییەکی گشتی و زانستیانی سەبارەت بە تەندروستی چاۋ ھەبیت. ئەو نەخۆشییە ئەمجارە دیکەبە بەر باس، (ناوی رەش) و (ناوی سپی) یە، کە دوو نەخۆشی باری و توی چاۋی مرۆف دەبن، بۆ زانینی ھۆیەکانی ئەو نەخۆشییە و ناسینەوی نیشانەکانی و چۆنیەتی چارەسەر بوونی، سەردانی خانم (د. نیشتمان هاشم عەبدولرەحمان) پزیشکی شارەزا و پەسپۆر لە نەخۆشییەکانی چاۋمان کرد و ئەم دیمانەمان لە گەلی سازکرد.

نا: سۆلاف

چەند نىشانىيەكى ھەيە بۇ
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى

ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى
ئەوانەى توشى نەخۇشى

* ئاۋى رەش چارە دەكرى؟

- بەلخ ھەم بەبەكارھىنانى دلۇپى تايىبەت بەم نەخۇشىيە ھەمىش بە ئەنجامدانى نەشتەرگەرى كە بەگۈرەى بارودۇخى چاۋەكە و نەخۇشىيەكە دەپە.

* ئەى (ئاۋى سې) چىيە؟

- ئاۋى سې نەخۇشىيەكى دىكەيە كە نەخۇش ھاۋىنەى چاۋى تارىك دەبىت كە دەبىتە ھۆى ئەۋى رىگە نەدات تىشك بروتە ناو چاۋ، ديارە كە ھاۋىنەى چاۋ ئەركەكەى برىتتە لە گواستەۋەى تىشك بۇ تۆرى چاۋەكان و دەمارى بىنن، ھۆى (ئاۋى سې) زۆرە لەوانە: نەخۇشىيە درىخايەنەكانى ۋەكو شەكرە ۋەسستەۋەرى، گەۋرەۋونى تەمەن ۋە ھۆى زگماكى، ھەروەھا لە ئەنجامى رووداۋەكانى ۋەك: زەبرىكى راستەۋخۇ كە بەرچاۋ بگەۋىت يا لىدانى تىشكى ژىرسورر (Infrared radiation) و چارەسەرگردنى چاۋ بە تىشكى (Ionising radiation) و بەكارھىنانى دەرمانى ۋەك (ستېرۆيد steroid) و ئاۋسان ۋە ھەوگردنى چاۋەكان ۋەكو ھەوگردنى قەزەمىيە و نەخۇشى ئاۋى رەش و شەۋكوپرى...تد نىشانەكانىشى بەۋە دەست پىدەكات كە نەخۇش بەرەبەرە بىننن لەدەست دەدات و ناچار دەپ بەردەۋام چاۋىلكەكانى بگۋرپت.

* ئەى چۆن چارەسەر دەكرى؟

- چارەسەرەكەى بە ئەنجامدانى نەشتەرگەرى دەبىت و كاتى گونجاۋىش بۇ نەشتەرگەرى كەردن دەۋەستتە سەر بارودۇخى نەخۇشەكە و تواناى بىننن، جا كە نەشتەرگەرىش دەكرپت ھەم دەتوانن بە بەكارھىنانى بەنجى شوپن ۋە ھەمىش بەبەكارھىنانى بەنجى گشتى دەبىت، ديارە نەشتەرگەرى ئاۋى سې نەشتەرگەرىيەكى سەرەكەۋتوۋە، بەلام جارى ۋا دەپ رىشالنىكى تەنك بەديار دەكەۋىت كە پىۋىستى بەكردنەۋى دەپ بەھۆى پانى لىزەرىيەۋە كە لەوانەيە ھەوگردن لەچاۋ رووبدات، بۇيە زۆر پىۋىستە نەخۇش سەردانى پزىشك بكات بۇ تەۋاۋگردنى قۇناغەكانى چارەسەرگردن و دووركەۋتەۋە لە توشوبن بەھەر ژيانىكى لابلە، كە رەنگە توشى چاۋەكان بىت.

بەھۆى بەسالداچون، دواى تەمەنى (۴۰)سالپەۋە توشى مرۇف دەبىت، يانىش بەھۆى گەۋرەۋونى قەبارەى ھەلاۋسانى ھاۋىنەى چاۋەۋە دەبىت، كە دەبىتە ھۆى تەسكېۋنەۋەى ژوورى بىشەۋە.

دوۋەمیان: ئاۋى رەشى پلە ناۋەندى (Secondary) ئەۋ چۆرەيان لە ئەنجامى توشوبون بە نەخۇشى دىكە پەيدا دەپ ۋەكو ئاۋى سې، نەخۇشى شەكرە، ھەوگردنەكان.

سېم: كە ئاۋى رەشى زگماكى (يا بۇ ماۋەى Infantile): ئەۋەيان بەھۆى ھۆكارى بۇ ماۋەى يان كەموكۋىيەكى زگماكىيەۋە پەيدا دەبىت، ۋەك نەۋونى كەنالى (شلىم) لەكاتى لەداكېۋون و ئىتر ھەردوۋ چاۋەكانى توشى ئاۋى رەش دەپ.

* باشە با بزائىن نىشانەكانى نەخۇشى ئاۋى رەش چىيە و بەچى دەناسرئەۋە؟

- چەند نىشانەيەكى ھەيە بۇ ئەۋانەى توشى نەخۇشى ئاۋى رەش دەپن لەوانە سەرئىشەيەكى سووك يان توند ئەۋ سەرئىشەيە بە بەكارھىنانى دەرمان لاناچىت، ھەروەھا نەخۇش چاۋەكانى ژان دەكات، بىننن لىل و نارپك دەپ و ناۋەناۋەش نەخۇش شەفەقى بەرچاۋ دەكەۋى، بەلام لەگەل ئەۋەشدا لەوانەيە نەخۇش ھەست بە ھىچ نازارپك نەكات، لىرەدا مەترسىيەكە زۆرتەر، چونكە بەرزبۋنەۋەى رادەى نەخۇشىيەكە بەرەبەرە دەبىت و بى ئەۋى ھىچ نىشانەيەكىش دەركەۋىت، واتە نەخۇش ھەست بە شىتئك ناكات تا ناچارى بچىتە لای پزىشكى چاۋ، تاۋاى لىدپت نەخۇش تواناى بىننن كز دەبىت و وردەردەش كزبۋنەكەى زياتر و زۆرتەر دەپ، تاۋاى لىدپت ناچار دەپ سەردانى پزىشك بكات، جا كە پزىشكىش چاۋى دەپشكىن، دەبىنن چاۋىكى يان ھەردوۋ چاۋى بەشىكى زۆرى تواناى بىننن لەدەستداۋە، پىۋىستە ئەۋەش بلپنن كە زۆر جار مندالى تازەلەداكېۋوش توشى ئاۋى رەش دەپ ۋە ھەردوۋچاۋىشى دەگرئەۋە ئەۋ مندالەش كە توشى ئاۋى رەش بوۋىت دەبىنن قەبارەى چاۋەكانى گەۋرەن بەردەۋامىش فرمىسكى لە چاۋەكانى دى.

